

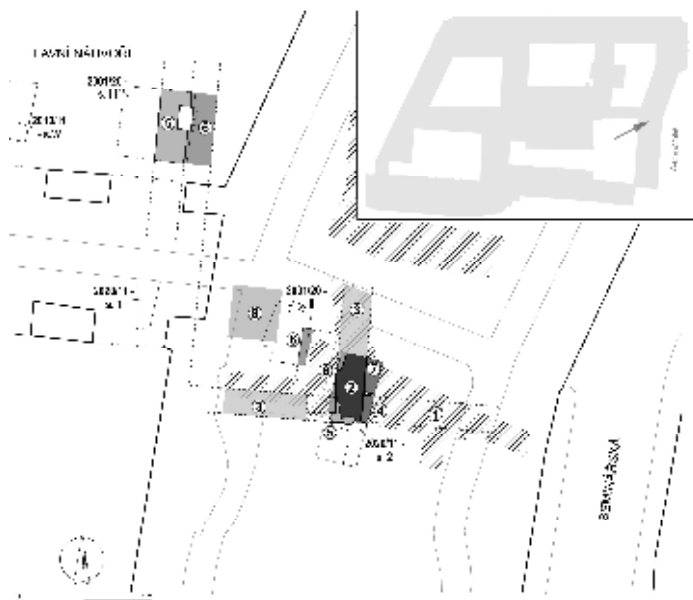
Románská konstrukce nárožní kvádrkové zdi pod východním křídlem pražského Klementina

Jan Havrda – Matouš Semerád (NPÚ ÚOP v Praze)

V květnu 2020 realizoval odbor archeologie NPÚ ú. o. p. v Praze zjišťovací výzkum v technickém suterénu východního křídla pražského Klementina a kolektoru pod hlavním nádvořím. Tyto technické prostory vznikly při úpravách budovy ve 20. letech 20. století. První sonda byla položena v kolektoru spojujícím východní a střední křídlo areálu bývalé jezuitské koleje Klementina, druhá sonda v tzv. technické místnosti přibližně uprostřed východního křídla.

Ve zmíněném kolektoru, 1 m západně od západní obvodové zdi východního křídla Klementina, byla vybourána část jižní obvodové stěny chodby. V sondě, která v jižním směru sahala na jednom místě do vzdálenosti až 1,8 m, nebyly nalezeny žádné zděné konstrukce, pouze hlinitokamenité vrstvy a zásypy novověkého stáří. Nepotvrdil se tak předpoklad možné existence barokní základové zdi.

V místě zjišťovací sondy, které byla situována do míst uvažované šachty plánovaného výtahu, v prostoru centrální části východního křídla Klementina u Seminářské ulice byly bezprostředně pod novodobou betonovou podlahou suterénu odkryty stavební konstrukce z různých historických období. V sondě bylo zachyceno jihovýchodní nároží kvádrkové zdi severojižní orientace, dlouhé 2,6 m, tloušťky 1,04 m, obestavené relikty dalších historických (středověkých či raně novověkých) zdí. Jižní a východní dochovaná část vnějších stran této nárožní konstrukce byla vyzděna ke stěnám původní stavební jámy. Západní (interiérový) líc zdi byl vyzděn z pečlivě opracovaných kvádrků. Při zdění kvádrkového líce byla použita světlejší vápenná malta na rozdíl od tmavší vápenné malty litého jádra zdi. Na odhalené části interiérového líce této zdi bylo možné sledovat tři vrstvy kvádrkového zdiva. Z vrchní vrstvy se dochoval relikv dvou kvádrků, spodní vrstva je utopena v mladší přízdívce opukovcihelné zdi. Charakter kvádrkového líce je jednoznačně románský; líc opukových kvádrků včetně ložných ploch jsou opracovány kamenickým dlátem, řádky jsou pravidelné výšky cca 18 cm, spáry tenké do 1,5 cm. V litém jádru zdi se nalézaly kusy lomové opuky, jež byla pojena vápennou maltou. Odhalené nároží tak nejspíš představuje relikv polosuterénního podlaží dosud neznámého románského domu. Jedná se už o třetí románský objekt nalezený při výzkumech v areálu bývalé jezuitské koleje. Západně od objeveného nároží je kvádrková zeď dodatečně prolomena reliktem opukového portálu opatřeného okoseným nadpražím.

Obr. 1. Praha 1 – Klementinum čp. 190/I, suterén střední části východního křídla s vyznačením předbarokních zděných konstrukcí a s analytickým vyhodnocením stavebně historického vývoje. Legenda: 1 – předbarokní stavební konstrukce, bez rozlišení typu, formy a stavebního vývoje (zaměřeno ve 20. letech 20. stol. arch. Machoněm), 2 – jihovýchodní nároží románské zdi, 3 – rekonstruovaný průběh obvodových konstrukcí románské stavby, 4 – přístavba středověké zdi, 5 – středověké stavební konstrukce (u jižní zdi – relikv gotického portálu), 6 – raně novověké stavební konstrukce, 7 – vrcholně středověké až raně novověké konstrukce, 8 – novověká odpadní jímka; tečkovaně – předpokládaný průběh stavebních konstrukcí vyznačen, čárkovaně – archeologické sondy. (k článku J. Havrda a M. Semeráda)